NN 53/2020 (30.4.2020.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-1310/2018 od 10. ožujka 2020.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1075

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u povodu postupka koji je ustavnom tužbom pokrenula Sanda Ham iz Osijeka, koju zastupa Jasminka Biloš, odvjetnica u Zagrebu, na sjednici održanoj 10. ožujka 2020., donio je

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

– rješenje Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-4052/17-2 od 7. prosinca 2017.

– rješenje Upravnog suda u Osijeku broj: Usl-45/17-7 od 3. listopada 2017.

III. Predmet se vraća Upravnom sudu u Osijeku na ponovni postupak.

IV. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Sanda Ham iz Osijeka (u daljnjem tekstu: podnositeljica) podnijela je ustavnu tužbu u povodu rješenja Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-4052/17-2 od 7. prosinca 2017., kojim je odbijena njezina žalba protiv rješenja Upravnog suda u Osijeku broj: Usl-45/17-7 od 3. listopada 2017.

Tim rješenjem odbačena je kao nedopuštena tužba podnositeljice u upravnom sporu u kojem je tražila da Upravni sud u Osijeku poništi dvije odluke stegovnih tijela Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, i to presudu Drugostupanjskog stegovnog suda sveučilišta klasa: 602-04/16-04/3, urbroj: 2158-60-01-16-38 od 13. prosinca 2016., te pismo upozorenja Stegovnog suda za nastavnike i suradnike Filozofskog fakulteta u Osijeku klasa: 052-041/16-01/3, urbroj: 2158-83-02-16-06 od 8. srpnja 2016.

Navedenom prvostupanjskom stegovnom odlukom podnositeljica je proglašena odgovornom za povredu Pravilnika o sigurnosnoj politici informacijskih sustava Filozofskog fakulteta u Osijeku i Pravilnika o stegovnoj odgovornosti nastavnika i suradnika Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, nepoštivanjem općih akata i odluka nadležnih tijela sveučilišta i znanstveno-nastavnih odnosno umjetničko-nastavnih sastavnica, zloporabom radnog mjesta odnosno ovlaštenja koja proizlaze iz djelokruga rada pojedinog nastavničkog ili suradničkog radnog mjesta i neovlaštenim korištenjem nastavnom i znanstvenom opremom te sredstvima povjerenim za izvršenje pojedinog posla. Izrečena joj je stegovna mjera pisanog upozorenja prije otkaza ugovora o radu.

Presudom Drugostupanjskog stegovnog suda djelomično je prihvaćena žalba podnositeljice te je prvostupanjska stegovna odluka preinačena u pogledu odluke o kazni, na način da je izrečena novčana kazna u visini 10% ukupne plaće u trajanju od šest mjeseci.

2. U ustavnoj tužbi podnositeljica ukazuje na povrede brojnih ustavnih prava. Izrijekom navodi članke 14. stavak 2., 19., 26., 29. stavak 1., 35. i 48. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/02., 76/10. i 5/14.), kao i članke 6. stavak 1., 8. stavak 1. i 13. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija), te članak 1. Protokola br. 1 (pogrešno se navodi »br. 3«) uz Konvenciju.

3. Sukladno članku 69. alineji 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Upravnog suda u Osijeku broj: Usl-45/17.

4. Ustavna tužba je pravodobna i dopuštena.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositeljica je redovita profesorica u trajnom zvanju na Filozofskom fakultetu u Osijeku, sastavnici Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

U Uredu dekanice tog fakulteta, 9. rujna 2015., zaprimljena je prijava sigurnosnog incidenta u kojoj je navedeno da je podnositeljica prekršila niz odredaba Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – odluka USRH broj: U-I-1707/2006, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13. i 139/13.; u daljnjem tekstu: ZoZD), Pravilnika o sigurnosnoj politici informacijskih sustava i Statuta Filozofskog fakulteta u Osijeku, na način da je neovlašteno i bez prethodne najave dekanici, prodekanima, tajniku fakulteta ili voditelju Ureda za informatiku i računalnu mrežu angažirala sudskog vještaka Dejana Balića i omogućila mu obavljanje informatičkog vještačenja informacijskog sustava Filozofskog fakulteta u Osijeku u prostoru i na opremi tog fakulteta, čime je počinila teža stegovna djela iz članka 7. stavka 1. točaka 1., 2. i 5. Pravilnika o stegovnoj odgovornosti nastavnika i suradnika Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Predloženo je izricanje stegovne mjere redovitog otkaza ugovora o radu uvjetovanog skrivljenim ponašanjem nastavnika (članak 9. stavak 1. točka 3. tog Pravilnika).

Zahtjev za pokretanje stegovnog postupka podnesen je 30. ožujka 2016.

5.1. Stegovni sud za nastavnike i suradnike Filozofskog fakulteta u Osijeku održao je pripremno ročište 11. svibnja 2016., a zatim i dvije rasprave 18. svibnja odnosno 15. lipnja 2016. Dekanica fakulteta, saslušana kao svjedok, između ostalog, navela je da je za događaj saznala uvidom u dokumentaciju iz drugog postupka (misli se na još jedan stegovni postupak koji je u to vrijeme bio u tijeku protiv podnositeljice, također po prijavi voditelja Ureda za informatiku i računalnu mrežu, a zbog određene sporne elektroničke pošte podnositeljice), u kojoj je pronašla »dokument vještačenja«, a iz njega je vidljivo da je, na poziv podnositeljice, sudski vještak Dejan Balić u travnju 2015. godine, u večernjim satima, neovlašteno ušao u prostorije Filozofskog fakulteta odnosno u kabinet podnositeljice i na računalnoj opremi fakulteta izvršio uvid u informacijski sustav.

Stegovni sud nije prihvatio podnositeljičin prigovor zastare iz razloga što, s obzirom na rokove navedene u Pravilniku o stegovnoj odgovornosti nastavnika i suradnika Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, kao i u Zakonu o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. – pročišćeni tekst, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17.), bilo da je riječ o apsolutnim ili relativnim zastarnim rokovima, nije proteklo više od 12 mjeseci od pokretanja stegovnog postupka. Stegovni sud je također naveo da ZoZD jasno navodi da je prostor sveučilišta nepovrediv, kao i da nadležna državna tijela u prostoru sveučilišta mogu uredovati samo uz suglasnost čelnika, prema odluci suda ili ako postoji neposredna opasnost za život i zdravlje ljudi ili za imovinu, a te pretpostavke u konkretnom slučaju nisu bile ispunjene, jer u trenutku kada je informatički vještak sačinio svoj nalaz i mišljenje, on je prestao biti osoba koja je privatno posjetila zaposlenika fakulteta, već od tada pripada kategoriji nadležnih državnih tijela.

Stegovni sud je podnositeljici 29. lipnja 2016. izrekao mjeru pisanog upozorenja prije otkaza ugovora o radu.

5.2. U povodu podnositeljičine žalbe drugostupanjsko stegovno tijelo suglasilo se sa stajalištem prvostupanjskog tijela da zastara nije nastupila (uzimajući u obzir to da je stegovno djelo dovršeno 29. travnja 2015., a zahtjev za pokretanje stegovnog postupka podnesen 30. ožujka 2016.), kao i s ostalim činjeničnim utvrđenjima i pravnim stajalištima vezanim uz stegovnu odgovornost podnositeljice, ali je zauzeo stajalište da je izrečena mjera prestroga, s obzirom na činjenicu da podnositeljica ranije nije stegovno kažnjavana, kao i na činjenicu da sporni događaj nije prouzročio nikakvu štetu u pogledu funkcioniranja informatičkog sustava Filozofskog fakulteta u Osijeku. Stoga je prvostupanjska odluka preinačena u odnosnom dijelu te je podnositeljici izrečena novčana kazna u visini 10% ukupne plaće u trajanju od šest mjeseci.

5.3. Podnositeljica je protiv navedenih stegovnih odluka podnijela tužbu Upravnom sudu u Osijeku (s prijedlogom za odgodni učinak pobijanog akta), koji je 20. siječnja 2017. tužbu dostavio na odgovor tuženiku, Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Tuženik je svoj odgovor na tužbu dostavio sudu 21. veljače 2017., a zatim je odgovor dostavljen podnositeljici. Za 12. rujna 2017. zakazana je usmena rasprava, koja je rješenjem od 19. srpnja 2017. otkazana s time da će naknadno biti zakazana nova.

Uslijedilo je rješenje Upravnog suda u Osijeku od 3. listopada 2017., o odbacivanju tužbe, koje podnositeljica osporava ustavnom tužbom. U obrazloženju tog rješenja navedeno je, u bitnom, sljedeće:

»... valjalo je najprije utvrditi je li osporavana odluka tuženika ... pojedinačna odluka javnopravnog tijela u smislu odredbe članka 12. stavka 1. i stavka 2. točke 1. i točke 2. ZUS-a kojim je propisana nadležnost upravnih sudova.

Sukladno navedenoj odredbi upravni sudovi odlučuju o tužbama protiv pojedinačnih odluka javnopravnih tijela i o tužbama protiv postupanja javnopravnih tijela.

Javnopravna tijela su tijela državne uprave i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe koje imaju javne ovlasti koje u okviru djelokruga utvrđenog na temelju zakona, postupaju i rješavaju u upravnim stvarima.

Stoga je nesporno da je, u smislu odredbe članka 47. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ... sveučilište visoko učilište koje prema stavku 2. istog članka obavlja svoju djelatnost kao javnu službu.

Nadalje, prema odredbi članka 48. istog Zakona sveučilišta, veleučilišta i visoke škole osnivaju se kao ustanove.